

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Національного університету
"Львівська політехніка"
І.В. Демидов
"_____ 2021р.

ВИТЯГ

**з протоколу № 14 фахового семінару кафедри архітектури та реставрації
Національного університету "Львівська політехніка" від 16 березня 2021 р.**

1. **ПРИСУТНІ:** 18 із 27 науково-педагогічних працівників кафедри архітектури та реставрації, а саме:
1. Бевз Микола Валентинович, завідувач кафедри, д.арх., професор;
 2. Тарас Ярослав Миколайович, професор, д.і.н., професор;
 3. Диба Юрій Романович, професор, д.арх., доцент;
 4. Рибчинський Олег Валерійович, професор, д.арх., доцент;
 5. Гнідець Ростислав Богданович, доцент, к.арх., доцент;
 6. Демків Мирон Васильович, доцент, к.т.н., доцент;
 7. Лукомський Юрій Володимирович, доцент, к.арх., доцент;
 8. Петрик Василь Михайлович, доцент, к.арх., доцент;
 9. Стасюк Олена Степанівна, доцент, к.арх., доцент;
 10. Чень Леся Ярославівна, доцент, к.арх., доцент;
 11. Шуляр Віктор Андрійович, старший викладач;
 12. Мельник Віктор Анатолійович, доцент, к.і.н.;
 13. Дубик Юрій Ярославович, доцент;
 14. Ясінський Максим Романович, старший викладач, к.арх.;
 15. Погранична Ірина Ігорівна, асистент, к.арх.;
 16. Фролова Юлія В'ячеславівна, асистент;
 17. Шукатка Мар'яна Степанівна, асистент, к.арх.;
 18. Хохонь Михайло Петрович, асистент, к.арх.

На засіданні присутні аспіранти:

1. Гетьманчук Сергій Володимирович;
2. Литвинчук Ілля Володимирович.

На засідання запрошені:

1. Лінда Світлана Миколаївна, д. арх., професор, зав. кафедри дизайну та основ архітектури, інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка».
2. Бірюльов Юрій Олександрович, д. мист., професор кафедри дизайну середовища Львівської національної академії мистецтв.
3. Береговська Христина Олександрівна, к. мист., викладач Львівської національної академії мистецтв.
4. Кочубей Вікторія Віталіївна, к.х.н., доцент кафедри фізичної, аналітичної та загальної хімії, інституту хімії та хімічних технологій Національного університету «Львівська політехніка».
5. Борняк Уляна Іванівна, к.геол. н., доцент Львівського національного університету імені Івана Франка.
6. Мотиль Романа Ярославівна, к. мист., доцент кафедри дизайну та основ архітектури, інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка».

З присутніх – 5 докторів наук та 13 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на засіданні – д. арх., проф., зав. кафедри архітектури та реставрації Бевз М. В.

2. СЛУХАЛИ: Доповідь аспірантки кафедри архітектури та реставрації Лотоцької Олени Володимирівної за матеріалами дисертації: «Технологічні основи реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві» представленої на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (02 Культура і мистецтво).

Науковий керівник доцент, д. арх., проф. Рибчинський О.В.

Тему дисертації затверджено “31” жовтня 2017 р. на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка», протокол № 2, та уточнено “30” жовтня 2020 р. на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка», протокол №.2

Робота виконана на кафедрі архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка».

По доповіді було задано 21 запитання, на які доповідачка дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

- доц., к. т. н., доц. Демків Мирон Васильович;
- проф., д. арх., доц. Дибя Юрій Романович;
- проф., д. і. н., проф., Тарас Ярослав Миколайович;
- проф., д. арх., проф. Бевз Микола Валентинович;
- доц., к. арх., доц. Лукомський Юрій Володимирович;
- доц., к. х. н., доц. Кочубей Вікторія Віталіївна;
- доц., к. арх., доц. Стасюк Олена Степанівна;
- старший викладач, к. н. Мельник Віктор Анатолійович.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Лотоцької Олени Володимирівної виступили рецензенти:

- проф., д. арх., проф. Проскураков Віктор Іванович;
- старший викладач, к. і. н., Мельник Віктор Анатолійович,

які зазначили безсумнівну актуальність теми дослідження, логічну, послідовну побудову положень дисертаційного дослідження, чіткий взаємозв'язок між практичною та теоретичною частинами, сформульовану та виражену наукову новизну дослідження, як у фактажі, так і в теоретичних і практичних положеннях технології реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві, впровадження положень дисертаційного дослідження в приватній реставраційній практиці.

З оцінкою дисертації також виступили присутні на фаховому семінарі кафедри архітектури та реставрації:

Проф. Тарас Ярослав Миколайович, який відзначив, практичне значення одержаних результатів дисертації, що полягає у застосуванні матеріалів дослідження при розробці проекту реставрації алебастрових об'єктів в будь-якому стані. Також відзначив наступні зауваження: перегруженість викладу актуальності теми дослідження, яку необхідно скоротити. Також, звучали зауваження щодо використання словосполучення «вироби в архітектурі та мистецтві», яке необхідно детально обґрунтувати, щоб уникнути розбіжностей у його розумінні.

Доц. Петрик Василь Михайлович, який відзначив, що розроблені рекомендації та вказівки, які подає аспірантка у підсумку експериментальних і лабораторних робіт є універсальними для роботи з алебастром. Зазначив також актуальність та затребуваність даної праці у сфері

реставрації. Висловив пропозиції, щодо можливого доповнення матеріалу про застосування будівельних розчинів та як вони впливають на алебастр.

Доц. Демків Мирон Васильович відзначив, що в роботі зібраний і показаний результат комплексної експериментальної роботи. Дана праця має експериментальний характер, що є добрим показником для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Робота є завершеною, цілісною, і такою, що заслуговує на рекомендацію до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доц. Лукомський Юрій Володимирович, який відзначив безсумнівну актуальність дослідження та глибоку зацікавленість у матеріалі дисертації. Також проголосував за подання роботи до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доц. Дибя Юрій Романович відзначив свіжий погляд на проблему збереження та реставрації алебастрових виробів, актуальність роботи, проведений детальний аналіз об'єктів дослідження, а також широке впровадження одержаних результатів у практичній роботі. Висловив зауваження, щодо заданої мети дисертації, яку необхідно відкоригувати. Також рекомендував акцентувати увагу на більш детальних описах результатів експериментальних досліджень, що є ключовим у роботі.

Доц. Кочубей Вікторія Віталіївна відзначила позитивні сторони роботи: залучення петрографічних та термічних аналізів для дослідження алебастру, що має важливе значення у побудові технологічних процесів реставрації. Відзначила також унікальний міждисциплінарний характер дисертації, що є позитивним як для аспірантки так і для кафедри як показних професійного, наукового розвитку.

Доц. Стасюк Олена Степанівна відзначила унікальність роботи, як міждисциплінарної праці з представленим рядом експериментальних, лабораторних та натурних досліджень в галузі хімії, геології, мистецтва. Більшість цих досліджень виконано на кафедрі реставрації та у співпраці з іншими кафедрами Національного університету «Львівська політехніка», університет імені І. Франка, що підкреслює значимість роботи. Дисертація є абсолютно готовою для подання у раду. Зауважень не висвітлено.

Проф. Бевз Микола Валентинович відзначив значний об'єм проробленої роботи. Відзначив актуальність поставленої теми дослідження, що не викликає сумнівів та присвячена актуальним проблемам збереження і реставрації алебастру. Робота є структурована та справляє позитивне враження, завдання відповідають темі роботи, належним науково-теоретичним і методичним рівнем виконання. Висловив підтримку даної роботи аспірантки та вважає готовою до захисту на вченій раді. Окрім того висловив наступні зауваження, що стосуються стилю оформлення роботи, які мають відповідати вимогам, з дотриманням правил цитування, з вказаними посиланнями на всі використані джерела, фотофіксації. Також зазначив необхідність чіткіше представити експериментальні дослідження, як в описах так і в ілюстративному матеріалі.

Зазначено, що вказані недоліки не знижують наукового рівня дослідження і не можуть вплинути на загальне враження від нього.

Загальна характеристика дисертаційної роботи – позитивна.

З характеристикою наукової зрілості здобувача виступив науковий керівник, доцент, д.арх., професор Рибчинський Олег Валерійович, який відзначив наукову зрілість здобувача, сумлінність, наполегливість та вміння аналітично мислити й цілеспрямовано виконувати самостійні наукові пошуки. В ході дослідження дисертантка опрацювала значну кількість наукової літератури, іконографічних матеріалів, особисто обстежила досліджувані об'єкти в архітектурі та мистецтві. Керівник підкреслив актуальність теми дослідження та новизну отриманих результатів.

4. Заслухавши та обговоривши доповідь *Лотоцької Олени Володимирівної*, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі кафедри архітектури та реставрації, прийнято наступні висновки щодо дисертації «Технологічні основи реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві»:

Висновок

фахового семінару кафедри архітектури та реставрації про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Технологічні основи реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві» здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (галузь знань 02 Культура і мистецтво)

4.1. Актуальність теми дисертації є безсумнівною та відповідає сучасним викликам і запитам в різних напрямках, тих, які стосуються реставрації як науки, мистецтвознавства. Робота має міждисциплінарний характер. Авторка акцентує увагу на унікальній мистецькій спадщині з алебастру в Україні та порушує проблематику їхнього збереження і реставрації. Разом з цим були розкриті такі аспекти, як причини, наслідки та процеси руйнування алебастру за різних умов, розроблено технологічні основи та теоретичні моделі реставрації алебастрових виробів в архітектурі і мистецтві. Також мають практичне значення результати експериментальних досліджень матеріалів для розчистки, зміцнення і гідрофобізації.

4.2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри архітектури та реставрації: «Розвиток теорії і практики, регенерації та реконструкції історичних комплексів. Реставрація архітектурних об'єктів та творів мистецтв.». Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи «Реставрація творів мистецтв з натурального та штучного каменю» спеціальності, № державної реєстрації 0116U004112 «Реставрація і консервація пам'яток архітектури, пам'яток археології, творів мистецтва».

4.3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів в дисертаційному дослідженні проявлений в таких положеннях:

Вперше:

- Визначено основні сфери застосування алебастру в архітектурі та мистецтві;
- Охарактеризовано основні природні та антропогенні фактори, що впливають на стан збереженості алебастрових виробів та встановлено наслідки їхньої дії в умовах підвищеної вологості повітря в приміщенні, в стабільних кліматичних умовах в приміщенні, на відкритому просторі не захищені від впливу атмосферних опадів;
- Сформовано технологію розчистки, зміцнення і захисту алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві;
- Подано основні рекомендації та вимоги до реставрації алебастрових виробів;
- Розроблено графічні та теоретичні моделі реставрації алебастрових виробів;

Уточнено:

- Актуальний стан збереженості алебастрових виробів в Україні;
- Інвентаризація алебастрових виробів у Львівській та Івано-Франківській областях;

Отримали подальший розвиток:

- Експериментальні дослідження матеріалів для реставрації;
- Аналіз процесів руйнування алебастру за умов впливу води, зміни температури повітря, підвищеної вологості та ультрафіолетового випромінювання.

4.4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій є достовірними, що підтверджується якісним аналізом фактичного матеріалу та експериментальними і лабораторними дослідженнями. Робота базується на застосуванні апробованих методик реставрації алебастрових виробів, продемонстрованих на конкретних прикладах.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру виражений в тому, що авторка виконала ґрунтовне

міждисциплінарне дослідження, глибокий аналіз літературних джерел з яких встановила, що раніше, вітчизняними та закордонними науковцями, не було виконано змістовного аналізу та пояснення причин погіршення стану збереженості алебастру. Також, не опрацьовані технічні характеристики, особливості та вимоги до реставрації і матеріалів для розчистки, зміцнення і захисту. Також виявлено вагомому прогалину у дослідженнях алебастрових виробів. В основному інформація подана фрагментарно, узагальнено. Досі не було зроблено цілісного огляду спадщини з алебастру в архітектурі і мистецтві України. Автори наукових публікацій, в яких зустрічається описи алебастрових виробів (мистецтвознавці, геологи, історики тощо) не аналізують стан збереженості пам'яток, причини чи наслідків руйнування.

4.6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Стаття, що опублікована в науковому виданні, що включено до науково-метричної бази даних

1. **Фоміна, О.В.**, 2019. «Особливості реставрації скульптурної пластики з алебастрового каменя: історіографічний аспект», *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Архітектура*, 1 (1s). Львів, с.159-165.

Стаття, що опублікована у науковому фаховому виданні України, що включено до науково-метричної бази даних

2. **Rybczynski, O., Fomina, O.**, 2019, «Causes of destruction of architectural details made of alabaster stone (for example, the gothic church in Drohobych)», *Architectural Studies*, 5 (2). Lwiv, pp.176-187, (особистий внесок: виконала аналіз стану збереженості алебастрового порталу та умови зберігання).

Стаття у іншому виданні України, що відображає результати дисертації

3. **Лотоцька, О.**, 2020. Особливості збереження алебастрового порталу св. Варфоломія в Дрогобичі. *Фортеця : збірник заповідника "Тустань"*, 4, с.522-530

Статті, що опубліковані в наукових періодичних виданнях інших держав

4. **Лотоцька, О.В.**, 2020, «Технологія очищення алебастру (на прикладі хрестильниці з церкви Успіння Богородиці, Львів)». *Current Issues in Research, Conservation and Restoration of Historical Fortifications*, 12, Львів, с.147-157
5. **Rybczynski, O.V., Fomina, O.V.**, 2019, «The conservation state of the gothic alabaster portal of the parish Church of the Assumption of the Virgin Mary, Holy Cross and Bartholomew the Apostle in Drohobych», *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 8 (2), pp.2187-2195. (особистий внесок: сформувала основну проблематику реставрації алебастрового порталу).
6. **Fomina, O.**, 2019, «Specyfika usuwania zanieczyszczeń pyłowych z rzeźby alabastrowej prof. Giuseppe Bessiego», *Biuletyn Konserwatorski Województwa Podlaskiego*, 25, Białymstoku, s.201-216.

Статті у науково-періодичних виданнях інших держав, що включені до науково-метричних баз даних

7. **Fomina, O.**, 2019. «The restoration problems of the gothic alabaster portal of the parish church in Drohobych», *Wiadomości Konserwatorskie Journal of Heritage Conservation*, 58, Warszawa, s.44-47.
8. **Fomina, O.**, 2019. «Alabaster sculpture St. Hyacinthus's Madonna: problems of attribution and restoration». *International Journal of Conservation Science*, 10 (4), Romanian, pp. 643-652.

Опубліковані тези конференцій

1. **Фоміна, О.В.**, 2019, «Особливості розчистки алебастрового каменя» *III Міжнародна науково-практична конференція «Музеї та реставрація у контексті збереження культурної*

спадщини: актуальні виклики сучасності», ред. кол. О. В. Рудник, В. Г. Чернець, С. В. Пивоваров та ін., Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Асоціація реставраторів України, Київ, с. 254-257.

2. **Фоміна, О.В., 2019.** «Особливості збереження алебастрового порталю парафіяльного костелу св. Варфоломія в Дрогобичі» *IV Міжнародна науково-практична конференція до 80-річчя від дня народження Михайла Рожка «Пам'ятки Тустані в контексті освоєння Карпат. Проблеми їх збереження та використання»*, ред. кол. Р. Миська, В. Рожко, М. Глушко та ін., Львів, с. 39-40.

3. **Фоміна, О.В., 2018.** «Процеси руйнування алебастрового каменя» *Матеріали доповідей комісії архітектури та містобудування НТШ*, Львів, с. 68-70.

4. **Фоміна, О.В., Борняк, У. І., Кочубей, В.В., 2019.** «Морфологія та речовинний склад повоутворень на алебастровій хрестильниці (з фондів Підгорецького замку)», *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні технології та особливості видобутку, обробки і використання природного каміння»*, ред. кол. В.А. Михайлов, В.І. Сідорко та ін., Київ, с.24-27. (особистий внесок: виконала аналіз стану збереженості, аналіз умов зберігання та картограми втрат алебастрової хрестильниці).

4.7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо Основні положення та результати дисертації доповідалися на: міжнародних і українських конференціях: «Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності» (Київ, 2019 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції до 80-річчя від дня народження Михайла Рожка «Пам'ятки Тустані в контексті освоєння Карпат. Проблеми їх збереження та використання» (Львів, 2019); 29 Наукова сесія наукового товариства ім. Шевченка (Львів, 2018); X Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми дослідження, збереження та реставрації історичних фортифікацій» (Холм, 2018); Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні технології та особливості видобутку, обробки і використання природного каміння», Київ 2019.

Впровадження: три лекції в ГО «Університеті III віку» (2019р.) на тему «Алебастрова скульптура Львова»; проєкт реставрації алебастрової скульптури з музею Етнографії та народного промислу, проєкт реставрації алебастрової чаші з двору Успенського собору у м. Львів.

4.8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати. Результати дисертаційного дослідження можуть бути застосовані надані у таких напрямках: в освітній діяльності: у процесі підготовки фахівців з реставрації творів мистецтва з каменю, архітекторів; для реставрації та музеєфікації пам'яток з алебастру: для розробки практичних рекомендацій щодо реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві; при створенні навчальних та методичних посібників з реставрації алебастру.

4.9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані. Результати дослідження можуть бути використані у реставрації та музеєфікації пам'яток з алебастру: для розробки практичних рекомендацій щодо реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві; при створенні навчальних та методичних посібників з реставрації алебастру: Інформаційна частина роботи може бути використана як база для продовження наукових досліджень у суміжних галузях (мистецтвознавство, музейній справі) та для продовження досліджень технології реставрації об'єктів з алебастру.

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення Дисертаційна робота складається зі розгорнутої анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури, а також додатків з таблицями та ілюстраціями. Дисертаційна робота за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

У ході обговорення дисертації до неї не було внесуно жодних зауважень щодо самої суті роботи.

5. З урахуванням зазначеного,

На фаховому семінарі кафедри архітектури та реставрації ухвалили:

51. Дисертація Лотоцької Олени Володимирівної «Технологічні основи реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання *дослідити алебастрові вироби в архітектурі і мистецтві, визначити причини та наслідки руйнування алебастру, а також розробити технологічні основи їхньої реставрації*, що має важливе значення для галузі знань 02 *Культура і мистецтво*.

52. У 8-и наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 1 стаття у науковому виданні, що включено до науково-метричної бази даних; 1 стаття у науковому фаховому виданні України, що включено до науково-метричної бази даних; 1 стаття у іншому виданні України, що відображає результати дисертації; 3 статті у наукових періодичних виданнях інших держав; 2 статті у науково-періодичних виданнях інших держав, які включені до науково-метричних баз даних.

53. Дисертація відповідає вимогам наказу МОП України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

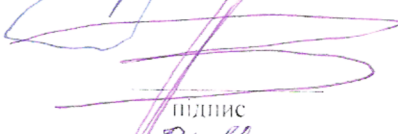
54. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Лотоцької Олени Володимирівної, дисертація «Технологічні основи реставрації алебастрових виробів в архітектурі та мистецтві» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за - 26
проти - немає
утримались - немає

Головуючий на засіданні
фахового семінару
Зав.кафедри д.арх., проф.

підпис

підпис

підпис

Бевз М.В.
(прізвище, ініціали)

Рецензенти:
Док. Арх., зав. кафедри ДАС
К. іст. наук, аснс. кафедри АТР

Проскуряков В.І.
(прізвище, ініціали)
Медьник В.А.
(прізвище, ініціали)

Відповідальний у ННІ за атестацію
PhD
к. арх., доц. секретар ВРІ ІАРД

підпис

Тонилко С.І.
(прізвище, ініціали)

"16" березня 2021р.